శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ సప్తమస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ సప్తమస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ

కర్మనిష్ఠా ద్విజాః కేచిత్ తపోనిష్ఠా నృపాపరే ।
స్వాధ్యాయేఽన్యే ప్రవచనే యే కేచిజ్జ్ఞానయోగయోః ॥ **1** ॥

జ్ఞాననిష్ఠాయ దేయాని కవ్యాన్యానంత్యమిచ్ఛతా ।
దైవే చ తదభావే స్యాదితరేభ్యో యథార్హతః ॥ **2** ॥

ద్వౌ దైవే పితృకార్యే త్రీనేకైకముభయత్ర వా ।
భోజయేత్ సుసమృద్ధోఽపి శ్రాద్ధే కుర్యాన్న విస్తరం ॥ **3** ॥

దేశకాలోచితశ్రద్ధాద్రవ్యపాత్రార్హణాని చ ।
సమ్యగ్ భవంతి నైతాని విస్తరాత్ స్వజనార్పణాత్ ॥ **4** ॥

దేశే కాలే చ సంప్రాప్తే మున్యన్నం హరిదైవతం ।
శ్రద్ధయా విధివత్ పాత్రే న్యస్తం కామధుగక్షయం ॥ **5** ॥

దేవర్షిపితృభూతేభ్య ఆత్మనే స్వజనాయ చ ।
అన్నం సంవిభజన్పశ్యేత్ సర్వం తత్ పురుషాత్మకం ॥ **6** ॥

న దద్యాదామిషం శ్రాద్ధే న చాద్యాద్ ధర్మతత్త్వవిత్ ।
మున్యన్నైః స్యాత్పరా ప్రీతిర్యథా న పశుహింసయా ॥ **7** ॥

నైతాదృశః పరో ధర్మో నృణాం సద్ధర్మమిచ్ఛతాం ।
న్యాసో దండస్య భూతేషు మనోవాక్కాయజస్య యః ॥ **8** ॥

ఏకే కర్మమయాన్యజ్ఞాన్ జ్ఞానినో యజ్ఞవిత్తమాః ।
ఆత్మసంయమనేఽనీహా జుహ్వతి జ్ఞానదీపితే ॥ **9** ॥

ద్రవ్యయజ్ఞైర్యక్ష్యమాణం దృష్ట్వా భూతాని బిభ్యతి ।
ఏష మాకరుణో హన్యాదతజ్జ్ఞో హ్యసుతృబ్ ధ్రువం ॥ **10** ॥

తస్మాద్ దైవోపపన్నేన మున్యన్నేనాపి ధర్మవిత్ ।
సంతుష్టోఽహరహః కుర్యాన్నిత్యనైమిత్తికీః క్రియాః ॥ **11** ॥

విధర్మః పరధర్మశ్చ ఆభాస ఉపమా ఛలః ।
అధర్మశాఖాః పంచేమా ధర్మజ్ఞోఽధర్మవత్ త్యజేత్ ॥ **12** ॥

ధర్మబాధో విధర్మః స్యాత్ పరధర్మోఽన్యచోదితః ।
ఉపధర్మస్తు పాఖండో దంభో వా శబ్దభిచ్ఛలః ॥ **13** ॥

యస్త్విచ్ఛయా కృతః పుంభిరాభాసో హ్యాశ్రమాత్పృథక్ ।
స్వభావవిహితో ధర్మః కస్య నేష్టః ప్రశాంతయే ॥ **14** ॥

ధర్మార్థమపి నేహేత యాత్రార్థం వాధనో ధనం ।
అనీహానీహమానస్య మహాహేరివ వృత్తిదా ॥ **15** ॥

సంతుష్టస్య నిరీహస్య స్వాత్మారామస్య యత్ సుఖం ।
కుతస్తత్ కామలోభేన ధావతోఽర్థేహయా దిశః ॥ **16** ॥

సదా సంతుష్టమనసః సర్వాః సుఖమయా దిశః ।
శర్కరాకంటకాదిభ్యో యథోపానత్పదః శివం ॥ **17** ॥

సంతుష్టః కేన వా రాజన్న వర్తేతాపి వారిణా ।
ఔపస్థ్యజైహ్వ్యకార్పణ్యాద్ గృహపాలాయతే జనః ॥ **18** ॥

అసంతుష్టస్య విప్రస్య తేజో విద్యా తపో యశః।
స్రవంతీంద్రియలౌల్యేన జ్ఞానం చైవావకీర్యతే ॥ **19** ॥

కామస్యాంతం చ క్షుత్తృడ్భ్యాం క్రోధస్యైతత్ఫలోదయాత్।
జనో యాతి న లోభస్య జిత్వా భుక్త్వా దిశో భువః ॥ **20** ॥

పండితా బహవో రాజన్బహుజ్ఞాః సంశయచ్ఛిదః।
సదసస్పతయోఽప్యేకే అసంతోషాత్ పతంత్యధః ॥ **21** ॥

అసంకల్పాజ్జయేత్ కామం క్రోధం కామవివర్జనాత్।
అర్థానర్థేక్షయా లోభం భయం తత్త్వావమర్శనాత్ ॥ **22** ॥

ఆన్వీక్షిక్యా శోకమోహౌ దంభం మహదుపాసయా।
యోగాంతరాయాన్ మౌనేన హింసాం కాయాద్యనీహయా ॥ **23** ॥

కృపయా భూతజం దుఃఖం దైవం జహ్యాత్ సమాధినా।
ఆత్మజం యోగవీర్యేణ నిద్రాం సత్త్వనిషేవయా ॥ **24** ॥

రజస్తమశ్చ సత్త్వేన సత్త్వం చోపశమేన చ।
ఏతత్ సర్వం గురౌ భక్త్యా పురుషో హ్యంజసా జయేత్ ॥ **25** ॥

యస్య సాక్షాద్ భగవతి జ్ఞానదీపప్రదే గురౌ।
మర్త్యాసద్ధీః శ్రుతం తస్య సర్వం కుంజరశౌచవత్ ॥ **26** ॥

ఏష వై భగవాన్సాక్షాత్ ప్రధానపురుషేశ్వరః।
యోగేశ్వరైర్విమృగ్యాంఘ్రిర్లోకో యం మన్యతే నరం ॥ **27** ॥

షడ్వర్గసంయమైకాంతాః సర్వా నియమచోదనాః।
తదంతా యది నో యోగానావహేయుః శ్రమావహాః ॥ **28** ॥

యథా వార్తాదయో హ్యర్థా యోగస్యార్థం న బిభ్రతి।
అనర్థాయ భవేయుస్తే పూర్తమిష్టం తథాసతః ॥ **29** ॥

యశ్చిత్తవిజయే యత్తః స్యాన్నిఃసంగోఽపరిగ్రహః ।
ఏకో వివిక్తశరణో భిక్షుర్భిక్షామితాశనః ॥ **30** ॥

దేశే శుచౌ సమే రాజన్సంస్థాప్యాసనమాత్మనః ।
స్థిరం సమం సుఖం తస్మిన్నాసీతర్జ్వంగ ఓమితి ॥ **31** ॥

ప్రాణాపానౌ సన్నిరుధ్యాత్ పూరకుంభకరేచకైః ।
యావన్మనస్త్యజేత్ కామాన్ స్వనాసాగ్రనిరీక్షణః ॥ **32** ॥

యతో యతో నిఃసరతి మనః కామహతం భ్రమత్ ।
తతస్తత ఉపాహృత్య హృది రుంధ్యాచ్ఛనైర్బుధః ॥ **33** ॥

ఏవమభ్యస్యతశ్చిత్తం కాలేనాల్పీయసా యతేః ।
అనిశం తస్య నిర్వాణం యాత్యనింధనవహ్నివత్ ॥ **34** ॥

కామాదిభిరనావిద్ధం ప్రశాంతాఖిలవృత్తి యత్ ।
చిత్తం బ్రహ్మసుఖస్పృష్టం నైవోత్తిష్ఠేత కర్హిచిత్ ॥ **35** ॥

యః ప్రవ్రజ్య గృహాత్ పూర్వం త్రివర్గావపనాత్ పునః ।
యది సేవేత తాన్భిక్షుః స వై వాంతాశ్యపత్రపః ॥ **36** ॥

యైః స్వదేహః స్మృతో నాత్మా మర్త్యో విట్కృమిభస్మసాత్ ।
త ఏనమాత్మసాత్కృత్వా శ్లాఘయంతి హ్యసత్తమాః ॥ **37** ॥

గృహస్థస్య క్రియాత్యాగో వ్రతత్యాగో వటోరపి ।
తపస్వినో గ్రామసేవా భిక్షోరింద్రియలోలతా ॥ **38** ॥

ఆశ్రమాపసదా హ్యేతే ఖల్వాశ్రమవిడంబకాః ।
దేవమాయావిమూఢాంస్తానుపేక్షేతానుకంపయా ॥ **39** ॥

ఆత్మానం చేద్ విజానీయాత్ పరం జ్ఞానధుతాశయః ।
కిమిచ్ఛన్కస్య వా హేతోర్దేహం పుష్ణాతి లంపటః ॥ **40** ॥

ఆహుః శరీరం రథమింద్రియాణి
హయానభీషూన్ మన ఇంద్రియేశం ।
వర్త్మాని మాత్రా ధిషణాం చ సూతం
సత్త్వం బృహద్ బంధురమీశసృష్టం ॥ **41** ॥

అక్షం దశప్రాణమధర్మధర్మౌ
చక్రేఽభిమానం రథినం చ జీవం ।
ధనుర్హి తస్య ప్రణవం పఠంతి
శరం తు జీవం పరమేవ లక్ష్యం ॥ **42** ॥

రాగో ద్వేషశ్చ లోభశ్చ శోకమోహౌ భయం మదః ।
మానోఽవమానోఽసూయా చ మాయా హింసా చ మత్సరః ॥ **43** ॥

రజః ప్రమాదః క్షున్నిద్రా శత్రవస్త్వేవమాదయః ।
రజస్తమఃప్రకృతయః సత్త్వప్రకృతయః క్వచిత్ ॥ **44** ॥

యావన్నృకాయరథమాత్మవశోపకల్పం
ధత్తే గరిష్ఠచరణార్చనయా నిశాతం ।
జ్ఞానాసిమచ్యుతబలో దధదస్తశత్రుః
స్వారాజ్యతుష్ట ఉపశాంత ఇదం విజహ్యాత్ ॥ **45** ॥

నో చేత్ ప్రమత్తమసదింద్రియవాజిసూతా
నీత్వోత్పథం విషయదస్యుషు నిక్షిపంతి ।
తే దస్యవః సహయసూతమముం తమోఽంధే
సంసారకూప ఉరుమృత్యుభయే క్షిపంతి ॥ **46** ॥

ప్రవృత్తం చ నివృత్తం చ ద్వివిధం కర్మ వైదికం ।
ఆవర్తేత ప్రవృత్తేన నివృత్తేనాశ్నుతేఽమృతం ॥ **47** ॥

హింస్రం ద్రవ్యమయం కామ్యమగ్నిహోత్రాద్యశాంతిదం ।
దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చ చాతుర్మాస్యం పశుః సుతః ॥ **48** ॥

ఏతదిష్టం ప్రవృత్తాఖ్యం హుతం ప్రహుతమేవ చ ।
పూర్తం సురాలయారామకూపాజీవ్యాదిలక్షణం ॥ **49** ॥

ద్రవ్యసూక్ష్మవిపాకశ్చ ధూమో రాత్రిరపక్షయః ।
అయనం దక్షిణం సోమో దర్శ ఓషధివీరుధః ॥ **50** ॥

అన్నం రేత ఇతి క్ష్మేశ పితృయానం పునర్భవః ।
ఏకైకశ్యేనానుపూర్వం భూత్వా భూత్వేహ జాయతే ॥ **51** ॥

నిషేకాదిశ్మశానాంతైః సంస్కారైః సంస్కృతో ద్విజః ।
ఇంద్రియేషు క్రియాయజ్ఞాన్ జ్ఞానదీపేషు జుహ్వతి ॥ **52** ॥

ఇంద్రియాణి మనస్యార్థే వాచి వైకారికం మనః ।
వాచం వర్ణసమామ్నాయే తమోంకారే స్వరే న్యసేత్ ।
ఓంకారం బిందౌ నాదే తం తం తు ప్రాణే మహత్యముం ॥ **53** ॥

అగ్నిః సూర్యో దివా ప్రాహ్ణః శుక్లో రాకోత్తరం స్వరాట్ ।
విశ్వశ్చ తైజసః ప్రాజ్ఞస్తుర్య ఆత్మా సమన్వయాత్ ॥ **54** ॥

దేవయానమిదం ప్రాహుర్భూత్వా భూత్వానుపూర్వశః ।
ఆత్మయాజ్యుపశాంతాత్మా హ్యాత్మస్థో న నివర్తతే ॥ **55** ॥

య ఏతే పితృదేవానామయనే వేదనిర్మితే ।
శాస్త్రేణ చక్షుషా వేద జనస్థోఽపి న ముహ్యతి ॥ **56** ॥

ఆదావంతే జనానాం సద్ బహిరంతః పరావరం ।
జ్ఞానం జ్ఞేయం వచో వాచ్యం తమో జ్యోతిస్త్వయం స్వయం ॥ **57** ॥

ఆబాధితోఽపి హ్యాభాసో యథా వస్తుతయా స్మృతః।
దుర్ఘటత్వాదైంద్రియకం తద్వదర్థవికల్పితం ॥ **58** ॥

క్షిత్యాదీనామిహార్థానాం ఛాయా న కతమాపి హి।
న సంఘాతో వికారోఽపి న పృథఙ్నాన్వితో మృషా ॥ **59** ॥

ధాతవోఽవయవిత్వాచ్చ తన్మాత్రావయవైర్వినా।
న స్యుర్వ్యసత్యవయవిన్యసన్నవయవోఽంతతః ॥ **60** ॥

స్యాత్ సాదృశ్యభ్రమస్తావద్ వికల్పే సతి వస్తునః।
జాగ్రత్స్వాపౌ యథా స్వప్నే తథా విధినిషేధతా ॥ **61** ॥

భావాద్వైతం క్రియాద్వైతం ద్రవ్యాద్వైతం తథాఽఽత్మనః।
వర్తయన్స్వానుభూత్యేహ త్రీన్స్వప్నాంధునుతే మునిః ॥ **62** ॥

కార్యకారణవస్త్వైక్యమర్శనం పటతంతువత్।
అవస్తుత్వాద్ వికల్పస్య భావాద్వైతం తదుచ్యతే ॥ **63** ॥

యద్ బ్రహ్మణి పరే సాక్షాత్ సర్వకర్మసమర్పణం।
మనోవాక్తనుభిః పార్థ క్రియాద్వైతం తదుచ్యతే ॥ **64** ॥

ఆత్మజాయాసుతాదీనామన్యేషాం సర్వదేహినాం।
యత్ స్వార్థకామయోరైక్యం ద్రవ్యాద్వైతం తదుచ్యతే ॥ **65** ॥

యద్ యస్య వానిషిద్ధం స్యాద్ యేన యత్ర యతో నృప।
స తేనేహేత కార్యాణి నరో నాన్యైరనాపది ॥ **66** ॥

ఏతైరన్యైశ్చ వేదోక్తైర్వర్తమానః స్వకర్మభిః।
గృహేఽప్యస్య గతిం యాయాద్ రాజంస్తద్భక్తిభాఙ్నరః ॥ **67** ॥

యథా హి యూయం నృపదేవ దుస్త్యజా -
దాపద్గణాదుత్తరతాత్మనః ప్రభోః।

యత్పాదపంకేరుహసేవయా భవా -
నహార్షీన్నిర్జితదిగ్గజః క్రతూన్ ॥ **68** ॥

అహం పురాభవం కశ్చిద్ గంధర్వ ఉపబర్హణః ।
నామ్నాతీతే మహాకల్పే గంధర్వాణాం సుసమ్మతః ॥ **69** ॥

రూపపేశలమాధుర్యసౌగంధ్యప్రియదర్శనః ।
స్త్రీణాం ప్రియతమో నిత్యం మత్తస్తు పురులంపటః ॥ **70** ॥

ఏకదా దేవసత్రే తు గంధర్వాప్సరసాం గణాః ।
ఉపహూతా విశ్వసృగ్భిర్హరిగాథోపగాయనే ॥ **71** ॥

అహం చ గాయంస్తద్విద్వాన్ స్త్రీభిః పరివృతో గతః ।
జ్ఞాత్వా విశ్వసృజస్తన్మే హేలనం శేపురోజసా ।
యాహి త్వం శూద్రతామాశు నష్టశ్రీః కృతహేలనః ॥ **72** ॥

తావద్దాస్యామహం జజ్ఞే తత్రాపి బ్రహ్మవాదినాం ।
శుశ్రూషయానుషంగేణ ప్రాప్తోఽహం బ్రహ్మపుత్రతాం ॥ **73** ॥

ధర్మస్తే గృహమేధీయో వర్ణితః పాపనాశనః ।
గృహస్థో యేన పదవీమంజసా న్యాసినామియాత్ ॥ **74** ॥

యూయం నృలోకే బత భూరిభాగా
లోకం పునానా మునయోఽభియంతి ।
యేషాం గృహానావసతీతి సాక్షా -
ద్గూఢం పరం బ్రహ్మ మనుష్యలింగం ॥ **75** ॥

స వా అయం బ్రహ్మ మహద్విమృగ్యం
కైవల్యనిర్వాణసుఖానుభూతిః ।
ప్రియః సుహృద్ వః ఖలు మాతులేయ
ఆత్మార్హణీయో విధికృద్ గురుశ్చ ॥ **76** ॥

న యస్య సాక్షాద్భవపద్మజాదిభీ
రూపం ధియా వస్తుతయోపవర్ణితం ।
మౌనేన భక్త్యోపశమేన పూజితః
ప్రసీదతామేష స సాత్వతాం పతిః ॥ 77 ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి దేవర్షిణా ప్రోక్తం నిశమ్య భరతర్షభః ।
పూజయామాస సుప్రీతః కృష్ణం చ ప్రేమవిహ్వలః ॥ 78 ॥

కృష్ణపార్థావుపామంత్ర్య పూజితః ప్రయయౌ మునిః ।
శ్రుత్వా కృష్ణం పరం బ్రహ్మ పార్థః పరమవిస్మితః ॥ 79 ॥

ఇతి దాక్షాయణీనాం తే పృథగ్వంశాః ప్రకీర్తితాః ।
దేవాసురమనుష్యాద్యా లోకా యత్ర చరాచరాః ॥ 80 ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం
పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తమస్కంధే ప్రహ్లాదానుచరితే
యుధిష్ఠిరనారదసంవాదే సదాచారనిర్ణయో నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥